СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 282. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 3-го грудня, 1936. — VOL. XLIV. No. 282. Jersey City, N. J., Thursday, December 3, 1936. THREE CENTS

РУЗВЕЛТ КЛИЧЕ НОВИЙ СВІТ ДО ЗЛУКИ ПРОТИ ВІЙНИ

БУЕНОС АЙРЕС. — У великій салі палати послів арґентинського парляменту відбулося в вівторок урочисте відкриття Міжамериканської Конференції для Вдержання Миру.

На годину перед відкриттям конференції кожне місце в салі й на ґалерії було заняте. Пять мінут перед часом, назначеним на офіційне відкриття, президент Рузвелт увійшов то салі в товаристві свого сина Джеймса, арґентинського президинта Хуста й арґентинського представника в Злучених Державах, Карльоса Саведри Лямаса.

Лямас проголосив коротенько конференцію відкритою. Президент Арґентини Хусто привитав делеґатів, даючи притому признання президентові Рузвелтові за його думку створити постійну машину для вдержання миру й для витворення мирового настрою серед американських держав. Лямас заявився за створення сильнішого звязку між републиками Північної й Південної Америки.

Як президент Рузвелт устав говорити, зібрані почали витати його оваційно. Як він нарешті прийшов до слова, з ґалерії дався чути оклик: „Геть з імперіялізмом!" Делеґати зірвалися з протестом. Президент Рузвелт підождав, поки вспокоїлося. Поліція арештувала молодого мужчину. На поліції він признався, що зробив оклик та сказав, що називається Ліборіо Хусто і є сином президента Арґентини. Він має літ 30 та був недавно видалений з Бразилії за комуністичну пропаґанду.

Президент Рузвелт говорив спокійно, видно окликом зовсім незбентежений. Він взивав держави західньої півкулі лучитися для запобіження війні. Змагання до миру виходить із свідомости народів, що нинішня війна є вже не тільки сутичкою між арміями, але знищенням міст і сіл; що вона приносить утрати, які відбиваються на будучих поколіннях. Воно виходить далі з переконання, що звичайні люди всі противляться війні та що тільки провідники й уряди пруть до війни. Президент Рузвелт переконаний, що де нарід має волю рішати про війну, він до війни не піде. Він бачить забезпеку перед війною в демократичнім устрою держав. Тому, коли держави Америки хочуть закріпити мир, вони повинні скріпити демократичний устрій. Американські держави повинні обєднатися для оборони миру та творити суцільний фронт, якщо Европа пробувалаб втягнути Америку в нову світову війну. Як кожна держава Америки пізнала славу незалежности, то тепер хай кожна пізнає славу залежности одної від одної.

Думки президента викликували велике одушевлення серед делеґатів. Три рази йому перервали гучні оплески, а по закінченню промови овація тревала кільканацять мінут.

Президент плянував виїхати з Буенос Айресу в середу, а саме поїхати вперед до Монтевідео, столиці Уруґваю, а потім усісти на корабель „Індіянаполис", щоб вертатись додому.

ОБМЕЖЕННЯ ЖЕНЯЧКИ ДИПЛЬОМАТІВ.

ВАШИНГТОН.—Департамент стейту видав розпорядок, що набудуче американські дипльомати, що захочуть женитися з чужинками, мають дістати вперед дозвіл від уряду. Як котрий з них ожениться без такого дозволу, то автоматичто стратить посаду в дипльоматичній службі.

Уряд подає як причину цього розпорядку характер дипльоматичної служби; мовляв, дипльомат має сповняти обовязки своєї служби там, де його уряд пішле, а подружжя з чужинкою його звязує.

ВИБОРИ ПО МЕКСИКАНСЬКИ.

МЕКСИКО. — Підчас виборів членів Робітничої й Арбітраційної Ради прийшло між двома фракціями Ґенеральної Мексиканської Конфедерації Праці до кулачної бійки, котра згодом перейшла на бійку камінням, а накінець, як на сцену прийшла поліція, до збройної битви. Вбито три особи й ранено 20.

ВИБОРЧІ ЖЕРТВИ.

ВАШИНГТОН. — Сенатський комітет для розсліду виборчих видатків подає подробиці з виборчого фонду Републиканської Партії.

Найбільшу жертву на цей фонд зложив один член міліонерської родини Дю Понтів, що дав 116,230 долярів. Два інші члени цеї родини дали: один $25,000, другий $3,200. Сталевий фабрикант з Питсбурґа, Вір, дав $97,300, банкир Джан П. Морґан $50,00, а банкир Андру Мелон $20,000.

ВЕЛИЧЕЗНА ПОВІНЬ У РУМУНІЇ І БОЛГАРІЇ.

Зливні дощі в околиці Тарґу Їу спричинили величезну повінь. Тисячі гектарів управної землі опинились під водою, тисячі родин опинились без даху над головою. Комунікаційні, телефонічні і телеґрафічні получення перервані. Число жертв у людях ще покищо невідоме. Також в околиці Пльовдів у Болгарії безперервні дощі спричинили велику повінь. Ріки несуть домовини, вирвані з цвинтарів.

ЗВІЛЬНЕНИЙ З САНАТОРІЇ ВБИВ ЖІНКУ.

Пані М. Кросбі, з Вустер, Масс., випросила собі в домі божевільних дозвіл забрати свого умово хорого чоловіка бодай на один день до дому. Недосвідчений дижурний лікар дозволив на це. На другий день Кросбі зголосився на поліцію і спокійно доніс, що він зарубав жінку сокирою.

БЕЛЗ ЦЕНТРАЛЕЮ ПАЧКАРІВ САХАРИНОЮ.

Прикордонна сторожа викрила велику аферу перепачкування сахарини. Слідство виявило, що з Кракова висилали пачки з сахариною до Варшави, Сокаля і Белза. Централя пачкарів була в Белзі, звідкіля Хаїм Міншток з помічником А. Берґштайном розсилали пачки з сахариною по цілій Польщі. Провідником пачкарів був О. Ґальцерн, який мешкав постійно у Кракові, звідкіля виїздив до своїх спільників. Поліція арештувала ще 5 пачкарів у Кракові і Варшаві.

ВІКНОМ ДО ДОМУ.

У Львові трапилася нещоденна справа. В середмістю, коло одного з городів, живе в партері лікар з жінкою. Це панство не має охоти платити дозорцеві за те, що відчинить їм браму, коли прийдуть домів по десятій. Стукають до вікна, служниця викидає шнурову драбинку й нею дістаються до мешкання. Недавно припадком виявилася ця справа, а при тім завважили, що добродійка — щоб увійти до дому вікном по драбині — мусіла була зняти тісну спідницю. Справою зацікавилася поліція.

ЯСНОВИДЮЧІСТЬ, ЧИ ПРИПАДОК?

У румунському місті Браїла трапився небуденний випадок ясновидючости. Одна ворожка переказала одному столяреві, що його брат, який мешкає в Америці вже 50 літ, умре в найближчому часі і залишить йому велике майно. Столяр не чув про свого брата нічого від кількадесятьох літ, не знав навіть, чи він іще жиє. Три тижні тому дістав він з американського консуляту вістку, що помер його брат, залишаючи йому 350,000 долярів. Дослід ствердив, що цей брат помер уже після ворожби ясновидючої, яка не знала нічого про існування брата в Америці. Тепер учені будуть перевірювати, чи згадана жінка має якийсь винятковий дар, чи тільки припадково відгадала подію.

ЯК ВИГЛЯДАЄ КУЛЬТУРНЕ СЕЛО.

Село Ценева, в бережанському повіті, святкувало 35-літній ювилей своєї „Просвіти". З темного, колись безпросвітнього, воно стало за час одної генерації одним із перших сіл повіту. „Просвіта" має свій гарний дім, у якому знайшли приміщення кількасот-томова бібліотека, аматорський гурток, дута орхестра, мішаний і мужеський хор, кружок „Сільського Господаря", „Жіноча секція", хоча жіноцтво належить до „Просвіти" нарівні з чоловіками. В селі є також кружок „Рідної Школи", кооператива „Єдність", щадничо-кредитова кооператива „Надія" та спортовий кружок. З натиском належить підкреслити, що молодь Ценеви не вживає алькогольних напитків і більшість молоді не курить, а вправляє ріжні спорти. В селі нема неграмотних людей і кожний селянин не тільки передплачує українські часописи, а має свою власну бібліотечку.

ЗА КІНО ВБИЛА СУДЖЕНОГО.

Жанні Сер із судженим Байтистом Рібом з Альжиру мали разом 34 роки. За дозволом влади мали обоє в найближчих днях повінчатись. Одного дня приобіцяв Байтист Ріб повести пополудні свою суджену до кіна. Одначе пополудне проминуло, а Байтист не показався. Аж у вечорі прийшов він до судженої. Обоє почали сваритись. У розгарі сварки Жанна схопила зі стола бритву і наосліп перерізала судженому горло. Її арештували. Коли її питались, що її спонукало до вбивства, вона відповіла, що він не хотів її взяти до кіна.

ЗАПОВІТ ДИВАКА.

Недавно в Лондоні, Англія, помер Вілйем Генрі Бакстер, який полишив по собі майно вартости півтора міліона долярів. У своїм заповіті він назначив для своїх двох сестер дохід у сумі 600 долярів місячно, з тим однак застереженням, що жадна з них не сміє жити в домі, де є якийсь мужчина. Обі його сестри вже мають понад 70 літ і тому їм не тяжко буде виконати умови свого брата-дивака. Бакстер відомий зтого, що в молодім віці працював як помічник у кузні по 75 центів на тиждень. Пізніше він доробився майна на продукції машинерії, потрібної при камінних виробах.

К. О. П. БУДУЄ ШКОЛИ.

Офіцирський корпус бриґади „Корпусу Охрони Погранічча" рішив будувати по селах вселюдні школи, розуміється — польські. Кожний батальон має вибудувати одну школу.

ВОВКИ НА ВОЛИНІ.

На терені костопільського повіту, на Волині, появилися вовки, що перейшли із Советів. У селі Мишаково два вовко роздерли вола на пасовиську. Також в околицях Слонима появилися вовки та дики і роблять великі шкоди в худобі та бараболях.

200 ТИСЯЧ ЖИДІВ ПОЇДУТЬ НА КИПР.

У жидівських часописах появилася сензаційна вістка, буцімто польский уряд виступив на міжнароднім форумі з проєктом переселення жидів на Кипр. На Кипр малиб виїхати 200,000 жидів з Польщі. Жиди вважають цей проект дуже корисним. Кипр віддалений від Гайфи, палестинської пристані, всього 200 км., значить, ледви кілька годин їзди кораблем. Підсоння Кипру є лагідніше і холодніше, ніж у Палестині. На Кипрі є всього 280,000 населення, греків, турків та італійців. Жидів є дуже мало. В останніх часах поселилось там трохи жидів, утікачів з Німеччини. Кипр належить до Англії і може прохарчувати більше, як міліон мешканців. Англія мабуть згодиться на цей проект.

ЗАМІСЦЬ КАРТ ДО ГРИ ПРОДАВАЛИ ТЕКТУРКИ.

Обманці придумують ріжні способи, щоб витягнути гроші від легковірних людей. В останніх днях появились на вулицях Львова обманці, що продавали 2 талії бриджевих карт за 4 зл. І справді показували вони охочим покупцям нові карти, колиж хтось годився на ціну, вони брали швидко гроші і давали опаковані карти. Колиж той, хто купив карти, відчинив опакування, переконувався, що має звичайні паперові тектурки. Вкінці обманцям повинулась нога і коли вони намагались на вул. Різницькій обманути нову жертву, придержав їх поліційний агент. Обманцями були Ізаак Вайнтравб і Фром Шіпер, що приїхали з Тернополя до Львова на гостинні виступи. Оба походять з Будапешту.

1,675 ЧЕРНИЦЬ-УЧИТЕЛЬОК УСУНУЛИ ЗІ ШКІЛЬНИЦТВА В БАВАРІЇ.

Баварське міністерство видало розпорядок, що в державних школах не вільно вчити манастирським учительським силам. Цим робом усунули 1,675 черниць-учительок. Школа в Німеччині підпорядковується новим державним засадам, а вчительські сили мусять працювати по нац.-соціялістичних орґанізаціях.

ПОНЯТТЯ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТИ У СОВЄТАХ.

У московських „Ізвєстіях" інтерпретує М. Кривіцький поняття власности з проекту нової советської конституції в ось-такий спосіб: Індивідуальна власність основується на власности соціялістичній, громадській, та нею є означувана. Цю індивідуальну власність треба розуміти як посідання ужиткових предметів у найширшому значінні цього слова. Коли йде про вдоволення особистих потреб, то вона у свому рості взагалі необмежена, бо основується на зростаючій соціялістичній власности. Коли продукційні сили зростуть до того, що кожний працюючий згідно зі своїм талантом і нахилами буде спроможний усі свої потреби вдоволити, тоді відпадуть усі обмеження приватної власности.

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ВІДГОМІН ПРОМОВИ РУЗВЕЛТА

ПАРИЖ. — Промова Рузвелта на міжамериканській конференції в Буенос Айресі, на якій він натякнув, що американські держави можуть причинитися чимсь до успокоєння Европи, викликали в европейських краях живий відгомін. Французькі часописи радо витають цей натяк та стараються надати йому більше значіння, ніж його форма носить. „Еко де Парі" каже, що Рузвелт, згадуючи про краї, які є голодні на землю і збираються на підбій, мав на увазі Німеччину і Японію. А „Евр" говорить, що „він хотів сказати, що зміни можуть бути зроблені, тільки не будуть узнані ті зміни, що будуть зроблені насильно". „Ль'Ер Нувель" говорить без обиняків, що „Рузвелт заявив, що Злучені Держави Америки станули по боці Франції і Великої Британії, що стоять на сторожі права, загроженого Німеччиною й Італією, що репрезнтують закон сили".

В ЛОНДОНІ ДУМАЮТЬ ХОЛОДНІШЕ.

ЛОНДОН. — Лондонські часописи, хоч висказують задоволення з приводу заяви Рузвелта в Буенос Айресі про світовий мир, не дурять себе надією, що ця заява значить втручування Америки в европейські справи. „Дейлі Мирор" каже, що це дуже неправдоподібне, щоб Америка колинебудь чинно захотіла рятувати европейський мир. „Ди Дейлі Телеґраф" говорить, що це гарно, що Рузвелт звернув увагу на цю дурійку, з якою деякі держави нині зброяться, але до певної міри през. Рузвелт сам піддався тій дурійці, збільшуючи зброєння в Злучених Державах Америки.

НІМЕЧЧИНА РОЗУМІЄ ЦЕ ПО СВОМУ.

БЕРЛІН. — Німецькі часописи не розписуються багато про заяву Рузвелта. Лищ деякі поважніші часописи помістили цю промову, викидаючи ті місця, де був натяк на ті держави, які прямують до підбою. „Фелькішер Беобактер", роблячи підсумки з цеї промови, каже, що міжамериканська конференція є тільки доказом банкротства Ліґи Націй. Американським державам набридла Ліґа Націй і вони почали творити свою власну Ліґу.

ІТАЛІЯ ТАКОЖ ПО СВОМУ.

РИМ. — Італійська преса передрукувала промову Рузвелта в уривках, не згадуючи за той уступ, у якому він говорить про держави, що, „захоплені войовничою дурійкою, або голодом землі, можуть поповнити якийсь зачіпний акт".

5,000 НІМЦІВ НА ПІДМОГУ ҐЕН. ФРАНКОВІ.

ЛОНДОН. — Анґлійський консуль в Еспанії доніс свому міністерству закордонних справ, що в еспанському місті Кадиз, яке є під правлінням революціонерів, висіли 5,000 німців, що прийшли на підмогу ґен. Франкові. Анґлійські круги тим дуже схвильовані й уважають, що це дуже збільшило шанси вибуху війни. З Франції вийшли на підмогу лівим 4,000 французів. Біля 16,000 є з інших країв. Тепер ці краї готові збільшувати свої посилки, а Німеччина й Італія свої. В той спосіб розпічнеться війна наперед на території Еспанії, а згодом вона може вибухнути вже отверто по всіх краях.

ЗАСУД УКРАЇНСЬКОГО ОФІЦИРА.

ЛЬВІВ. — Польський окружний суд засудив бувшого українського офіцира Макітру на кару смерти за те, що в 1919 році він виступав як прокуратор у процесі проти 9 поляків, яких опісля український військовий суд засудив на смерть. Тепер польська влада, щоби пімститися на Макітрі, хоч він тільки виконував свій обовязок, поставила його під суд і засудила на смерть. Одначе кару смерти шляхом „ласки", перемінено на 15 літ тюрми.

СОВЄТИ ВИДАЮТЬ ТРИ БІЛІОНИ ДОЛЯРІВ НА ЗБРОЄННЯ.

ЖЕНЕВА. — Совєти, які в своїй заграничній пропаґанді проповідують „братолюбіє" і „пацифізм", витрачують зі всіх держав на світі найбільше грошей на свої мілітарні зброєння. Вони видають річно близько три біліони (міліярди) долярів. Америка витрачує один біліон, Франція трохи менше як один, а Японія трохи менше як пів.

ОСЬ І „ДЕМОКРАТІЯ".

МОСКВА. — Конґрес Совєтів, що відбувається в Москві, остаточно ухвалив нову советську конституцію, що, відповідно до захвалювань большевицьких аґентур, впровадить у Совєтах демократію. Але ухваливши її, комісар справедливости Криленко зараз таки заявив, що „революційна диктатура була, є і буде одинокою формою нашого правління".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of tl Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРО УКРАЇНУ ЩОРАЗ БІЛЬШЕ

Надходить час дуже серіозної застанови для нас, українців, як і тих усіх, що вже ясно бачать, що справа України, якщо не буде при новім конфлікті найважнішою справою, то цілком певно одною з найважніших. Важно нам знати, що думають про цю справу історичні сусіди — вороги України. Важно знати, що думають про це ті, що з нами симпатизують, розуміючи, що самостійна Україна булаб великим вкладом у справу трівкого замирення Европи. І важне те, що думають ті, що бажалиб використати усамостійнення України на те, щоб збогатитись коштом України, використовуючи її природні багатства, чи звязуючи її з собою економічно й торговельно.

Вистарчить поглянути на щоденну американську пресу, щоб переконатися, що майже кожний день приносить якусь новинку на цю тему. Навіть ті, що передають найважніші світові події через радіо, теж інформують американський загал раз-у-раз про Україну, зясовуючи її міжнародне значіння. Бачимо, що й в Анґіїі, яка така чуйна на всі тонкости міжнародньої політики і яка вміє передбачити великі події, зростає зацікавлення Україною. Тому й цікаве те, що саме з Анґлії доносить тепер американський кореспондент про нові пляни Німеччини щодо наступу на Україну. З цього його звідомлення виходить, що Німеччина буде старатись не допустити до конфлікту з Анґлією. Вона теж не піде війною на Францію, а хіба доведе до цього, що Франція нападе на Німеччину. Зате Німеччина, пише цей американський кореспондент, візьметься до Чехословаччини, цього свого сусіда, що нагадує давню Австрію. А візьметься до цього сусіда за те, що він попирає нібито комуністичну пропаґанду та дає аґентам Москви змогу звивати большевицьке гніздо в самій середині Европи. І саме це може стати притокою до наїзду Німеччини на Чехословаччину. Та, пише далі американський кореспондент, комунізм буде тільки димовою заслоною. Чехословаччина, як відомо, є злучена через Закарпаття з Україною. А Україна, цей „шпихлір Европи", є потрібна Гітлерові. І через неї готов він спричинити наїзд на Чехословаччину.

Наводимо цю нову калькуляцію, бо вона походить від одного з найповажніших політичних американських кореспондентів. Думаємо, що добре про неї знати не тільки нам, але й Чехословаччині. Бо на випадок таких подій чейже багато буде залежати і від того, яке буде відношення українського населення на Закарпаттю до чехословацького уряду і його політики. А й роблення з Закарпаття оперативних баз для Совєтів, катів України, теж важна тут справа. Тому, поки час, варто над цим подумати.

Та, що правда, найбільше над тим усім треба застановитися таки нам, — українцям.

О. В.

ГОТЕНТОТСЬКА МОРАЛЬ

Признаюся, що дуже тяжко українському журналістові забирати слово в такій справі, яка відноситься і до — жидів. Бо сказати якесь трохи критичніще, а то й гостре слово, звернене проти нещирого, а часто й ворожого відношення жидів до українців і їхніх змагань до визволення, значить наразитися відразу на закид — антисеміта, а то й погромника. Таку назву можна теж дістати (а й дістаємо) і від наших інтернаціоналістів, не то від большевиків, але в рівній мірі й від радикалів-соціялістів. Бо про жидівську пресу вже тут і не говорити. Вона називає кожну нашу спробу визволити себе хоч вчасти економічно — українським бандитизмом, зверненим проти — жидівства. Та це вже відомі справи. Тут хочу звернути увагу на трохи іншу справу, а то на **подвійну мораль** жидівської преси. І роблю це теж головно тому, що й тут зачеплена українська справа, бо й тут сплямлене українське ймення.

Жиди, як відомо, воюють тепер якнайзавзятіше з фашизмом і гітлеризмом. Та як би критично не ставитись до фашизму і гітлеризму, то треба признати, що вони є до певної міри „чесні з собою", й отверто виявляють своїх ворогів і без облуди йдуть з ними до боротьби, виразно зазначуючи, з ким вони воюють і з якої причини. Вони цілком отверто заявляють, що вважають марксисзм за ґанґрену, яку треба випалювати залізом з душ молодого і старшого покоління; вони отверто кажуть, що така демократична свобода, яка, як нпр. в Еспанії, виродилася в тиранію, а у Франції є на найліпшій дорозі до неї, мусить бути замінена чимсь іншим і т. д. Таке кажуть явно й відповідно до цього поступають, не горлаючи притім про рівність, демократію і гуманність.

Інакше преса жидівська. Недавно з приводу протижидівських ексцесів жидівська краєва преса гостро осудила їх негуманність, заговорила про святість людського життя, що вбивник завше є вбивником і виправдувати його не сміє ніхто, і т. д. І ми далекі від того, щоби похваляти погромницькі вчинки; вважаємо їх за **глупі, шкідливі** і такі, що не ведуть до цілі. Але берім тут під увагу інший факт. Ото один з визначних жидів, з тих гуманних жидів, які здрігаються на самий вид крови, відомий у світі письменник **Еміль Людвіґ**, пише книгу, в якій **звеличує жидів - убивників.** Про цю книжку Людвіґа беремо відомости зтаких **жидівських газет** як „Нови Дзеннік", „Наш Пшеґльонд" (польською мовою). Отже є це джерела безпомильні для даного випадку й автентичні. Щож вони подають? Ото пишуть про молодого жида Франкфуртера, що то в Швайцарії вбив гітлерівця Ґустльофа, і що його процес має тепер відбутись. Отже з книги Людвіґа виходить, що той **жид-убивник** — це була людина „з шляхотним характером" і з надзвичайно „добрим серцем". Це просто новітній Давид, що прийшов мстити кривди свого народу, його „зганьблену честь", що його чин це „історичний чин" і що це вбивство властиво не звичайне вбивство, а „символічне вбивство", що він ділав просто „у власній обороні" (вдираючись до приватного мешкання підступом).

А що це вбивство було „символічне", то Людвіґ домагається і кари для вбивника лише... „символічної"!

Та цього мало: він порівнює Франкуртера з Шльомою Шварцбартом, що вбив Петлюру, і звеличує заразом убивника Петлюри як местника за кривди, заподіяні жидівському народові, себто тому народові, що дав Україні **Зіновієвих, Ягод, Якорів і Троцьких.** Що більше: згадуючи римського імператора Діоклеціяна, що переслідував жидів, Людвіґ пише про „Петлюр усіх країв, що впродовж 20 віків гнобили жидів", і апотеозує „местників" поневоленого жидівства!

Не знаємо, чи Франкуртер був аґентом московського Чека. Але що ним був Шварцбарт, про це ми чули. Знаємо теж, що катом України був і Троцький.

Як бачимо з тих примірів, то розмови в згаданій жидівській пресі про гуманність — це шарлятанство, це просто замилювання очей. Преса ця визнає **подвійну мораль.**

Все добре, що роблять жиди. Все зле, що робиться проти жидів. Треба зрозуміти цю ментальність, щоб уже раз здерти облуду з гарних фраз.

ЯК ПРЕДТЕЧІ БОЛЬШЕВИКІВ НИЩИЛИ УКРАЇНУ

Як тепер большевики нищать Україну на примусових роботах при копанні каналів і рубанні лісів на Півночі та засланні на Соловки, це знаємо з ґазетних описів і з оповідань тих, яким пощастило вирватися з большевицького раю. Та в москалів це не новина. Вони робили це ще в давніх історичних часах. Та коли не знищили й не винародовили українців за стільки століть, то, дасть Бог, не докажуть цього і большевики.

*

Суздальський князь Юрій Довгорукий здобув був Київ. Цей москаль помер 15. травня 1157 року на бенкеті в одного з бояр, так там дуже був упився. Тепер київляни вирізали Юрієву дружину.

Син Юрія Андрій Боголюбський (прізвище це пішло від назви села Боголюбово, де він любив пересиджувати), як зріс у силу, постановив знищити Київ, столицю української держави, щоб так знищити й усю державу. В 1169 році напав Андрій Боголюбський несподівано на Київ, тому застав київського князя Мстислава неприготованого. Мстиславове військо пішло було саме на допомогу синові Романові до Новгороду а в Києві осталася була лиш невеличка частина дружини. Навіть дикі половці, а опісля татари не нищили так наших міст, як знищив цей суздалець. Два дні грабили москалі та палили будинки, вбивали старих і малих, жінок і дівчат брали в полон, обдирали церкви та монастирі, позабирали образи, книги, ризи, всі дзвони. Описує це літописець.

Коли гетьман Богдан Хмельницький побачив, що татари не додержують угоди, а інші держави заслабі, звернувся до Москви. Московський „Земський Собор" радив цареві не приймати України, бо „черкаси (так москалі звали українців) не стерплять руки великого государя" (себто самовврядного правління царя). Аж коли москалі розвідалися, що українські землі дуже багаті, що можна на них збагатитися, згодилися на злуку України з Москвою. Та й тоді ще між українцями знайшлися козацькі старшини, що не хотіли пристати на злуку з Москвою, як от полковники Богун і Сірко; митрополит Сильвестер Косів і все духовенство не хотіли присягати на вірність цареві. Побачив Хмельницький, що москалі не додержують умови, тому хотів відірватися та кликав на поміч шведів проти Москви. Смерть не дала Хмельницькому зробити того.

По смерти Хмельницького щораз більше поневолювала Москва Україну.

Невдача гетьмана Мазепи під Полтавою 1709 року була страшним ударом для України. Росія стала використовувати Україну, як лише хотіла. Тяжкими податками, що їх Росія накладала на український нарід, латала свої фінанси. Своїх ґенералів і політиків обдаровувала українськими землями, а нарід віддавала цим панам у неволю. Населення України визискувала Росія, щоби скріпити свою военну силу. Козаків уживали в усіх російських военних походах. І козаків і некозакуючих селян забирала Росія в салдати, драґуни і т. д. І військо й нарід уживали до тяжких робіт при копанні каналів, будуванні оборонних ліній і фортець, уживали їх за погоничів при арміях (чумаки-погонці) та до всяких інших послуг. Як російське військо верталося з походу лишалося звичайно на Україні зимувати й нищило її, жило коштом українських селян і міщан, грабило їх. Український нарід каже про це в пісні:

Москалики, соколики!
Поїли ви наші волики,
А коли вернетесь здорові,
Поїсьте й останні корови!

Росія вживала населення України до тяжких робіт і в военних походах не лише тому, щоб чужим коштом розширити свої границі та закріпити силу держави, а й тому, **щоб винищити українське козацтво. Щоби зросійщити Україну, Росія мусіла передовсім винищити козацтво, цю частину населення, яка брала участь у боротьбі за волю України** та яка, без уваги на хвилеву безсильність, удержувала би традицію автономічних змагань українців. У военних походах українською кровю шафували наче водою. Крім того засуджували тисячі козаків на смерть, висилаючи їх **на тяжкі роботи, хоч до них козаки на основі умови України з російським царем не були обовязані.** Роботи „на лініях" і при копанні каналів знищили більше нашого козацтва ніж усі війни.

Лініями звали оборонні окопи з фортецями, які Росія будувала здовж границь. Такі лінії будували здовж південної границі для охорони царських земель перед нападами татар, запорожців, черкесів і інших воєвничих племен. Одна така лінія тяглася від Царицина над Волгою через Дін, Донець, Дніпро, аж до гирла Орелі. Від 1743 до 1744 і від 1768 до 1774 року будували лінію укріплень над рікою Синюхою (частина західньої границі між Україною та Запорожжям). Ці укріплення мали здержувати запорожців і гайдамаків від нападів на польську та російську Україну, а також щоб українці не могли вдержувати взаємини із запорожцями.

У 1716 році вислали під Царишин велике козацьке військо з ґенеральним хорунжим Іваном Сулимою сипати лінію та копати канал для злуки Волги з Донцем. Те саме було в 1717. В 1722 році під Царицин пішли 10,000 українських козаків. В 1731 р. вислали на лінійні роботи здовж українсько - запорозької границі між Донцем і Дніпром 20,000 козаків і 10,-000 селян під проводом київського полковника Антона Танського. В 1732 році вислали на Орель 20,000 козаків і 10,000 селян під прилуцьким полковником Галаганом. В 1733 році лубенський полковник Данило Апостол повів на роботи над Орелю 20,000 козаків і 20,000 селян.

Робітники мусіли йти на лінію зі зброєю та харчами. Кожний мусів теж мати сокиру, лопату, заступ і мішок, яким носив землю. Кожних 10 людей мусіли мати власного коня або пару волів із возом, а на кожних 50 людей мусів бути їх власний плуг із волами, плуґатарями та погоничами.

Як ті роботи винищили Україну, свідчить сам фельдмаршал Мініх. — „Передше — пише він у 1735 році — Гетьманщина могла вислати в поле 100,000 козаків. Цього року зібрали лише 20,000. З того у кримський похід вислали 16,000. Після 300 верст походу осталося з них тільки 12,730, у більшості без коней або із сухоребрими шкапами. Зате запорожці, які щойно вернулися зпід татарського підданства, були добре озброєні та кожний з них прийшов з двома або й трома добрими кіньми".

На лінії ходили українці ще також підчас війни проти татар і турків у 1737—1739 р. Ці лінійні роботи руйнували також нарід, що остався на Україні, бож забирали найліпших робітників (співається про це в народній пісні „Пшениця не жата!"), а в додатку треба було ще й на лінію посилати харчі, щоб ті тисячі не вигибли з голоду.

Про роботу українських козаків на Ладозькому озері знаємо, що в 1721 році пішло туди під чернигівським полковником Марковичем і ґенеральним хорунжим І. Сулимою12,000 козацького війська (Сулима помер у дорозі). В В 1722 році повів на Ладогу 12,000 козаків полтавський полковник Іван Черняк. Ті **козаки робили в холоді й голоді днем і нічю, навіть у неділі та свята, в додатку на приказ бриґадира Леонтієва по звірськи биті палицями.** Козаки **тяжко нездужали, а що недужими ніхто не журився,** вигибали **як мухи, так, що в живих не осталася навіть і третина. Плата була дуже мала** та не **вистарчала на життя,** одначе **й тої не виплачували їм.** Козаки **випродували все, що мали, щоби тільки не згинути з голоду.** (В пісні: „Ой ви, хлопці, де ваші жупани?!").

Підчас походів за Кавказ (1722—1729 р. за Петра І., Катерини І. й Петра II.) в 1722 році ходили на Каспійське море 10,000 українських козаків. Вони укріплювали фортецю над рікою Сулаком. В 1724 році післали на Сулак дальших 10,000, а в 1725 році 2,000 козаків із Гетьманщини та 1,000 зі Слобідщини. Також у 1726 і 1729 році вислали на Кавказ багато нашого народу. Ті походи та роботи коло фортеці над Сулаком страшно винищили наше козацтво. Нищила їх спека, нездорове повітря, всякі пошести, тяжкі роботи й голод. Козаки домагалися ліпшої плати, домагалися, щоб їх відіслали до дому, а на їх місце щоб прислали інших („Давай, батьку, переміну"), та все те даремне, бо Росія постановила винищити українське козацтво, а такими походами й роботами найлекше можна було це осягнути.

Навіть у Німеччину водила Росія наших козаків. У російському поході на Персію в 1757 році було 1,000 гетьманців і 5,000 слобідчан. В 1760—1762 році пішли з російською армією 2,000 гетьманців. Під пруським містом Кістрином був дуже крівавий бій, в якому прусаки перебили майже всіх наших козаків.

На іншому місці, передамо кілька народніх пісень, у яких наш нарід оспівав гірку долю тих своїх молодих синів, що їх Москва забирала з України на т. зв. „примусові роботи".

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

Передрук заборонюється. — Авторські права застережені.

(68)

зі. Там усе за дурничку. Там не треба рано вставати, йти в поле, орати, сіяти. Там сів собі, закурив дилікатну папіроску і попльовує. А наш брат, землю верни. Наш брат, піт лий. Наш брат, рийся в гною, як отой жук подорожний. От яке то правленія. А коли ти чого добився, так він тобі в очі твоїм трудом цвіркає.

Дядько зовсім розійшовся. Кострубата, тяжка його мова, розгладилась, набрала міці, вогню. Володько просто захопився.

— І добре, продовжує дядько, що прийшли німці. Вони бють наших хахлів. То істина правда. Вчора, кажуть, у Шумську стоїть на греблі їхній патруль. Іде мужик. Гальт! кричить той. Це, ніби по їхньому все одно, що стой. Це в них так. Але наш що. Що мужик понімає. Йде собі, тай годі. Німець, як підбіжить, вихопив з такої кабзульки якогось патика і давай молотити дядька. Збив, збив і ще на гавпвахту потяг. Так то. Але порядок завели. Тепер тобі от не підеш, куди очі бачать. Тепер гальт, цурік, то роби, а то не роби. Іде клятущий конем, підїхав до криниці, виняв градусника і воду міряє. Каже, щоб коневі в зуби зашпари не зайшли, щоб не дуже холодна була вода. Воно то в нас у криницях води не гріють, але дивись, сто чортів його матері, який тобі порядок. І нам того треба. От чого нам треба. Порядку. Був цар, був вратник, був порядок. А тепер що стало? Каторга пішла порядок робити, а тож звісно...

Володько собі переймається розмовою. З початку легко, далі все певніше і певніше починає перечити дядькові. Він, мовляв, тієї думки, що порядок потрібний... Це признає кожний. Але щоби вміти порядок робити, треба вчитися. Не всі вчаться тільки на те, щоб закурити делікатну папіроску й попльовувати. Були й такі, але вони приносили більше шкоди, ніж добра. Тепер учаться на те, щоби вміти краще жити, краще господарити, краще уряди вести. Цар. Воно правда, що за царя був порядок, але який. За царя мали право тільки одні. Ті могли вчитися, ті могли уряди займати, а інші нічого. Десь там якийсь мужик міг достукатися чогось ліпшого. Але то коштувало його багато праці та намаги, бо мусів сам, своїми силами пробивати собі дорогу. А за дворян, за багатих людей гроші робили.

Дядько слухає уважно. Після зазначає: — Воно то як розсудити сознатільно, ти маєш правду. Але зачем робити революцію?

— Революцію роблять для того, щоби дати право всім без розділу. Всім клясам народу.

— Еее! — махає рукою дядько. — Када нема порядку, то й право нипочом. Перш треба навчитися порядок робити, а тоді право давати. Так я думаю.

Ідуть все далі і далі. Володько вдоволений, що може стільки підіхати. Ось уже Гіserna. Ще один великий переїхати ліс і там Москалівка. А далі поля, бита дорога. Дядько переходить з політики на господарські справи. Питає Володька, хто його батько. Дивується, що той такий самий господар, як і він, а задумав так марнувати свого сина. Володько знов перечить. Він намагається пояснити дядькові, що він зовсім не збирається вчитися на пана, а тільки щоби бути розумнішим, щоби вміти ліпше господарювати.

— Еет! — Для того вчитися не треба. Дай мені тільки досить поля, то я тобі без науки докажу, який з мене господар.

Володько знов перечить. Він згадує отих самих німців, яких дядько так вихвалював. У них мовляв, усі люди вчаться, тому вони й порядок знають. Дядько, видно, признає Володькові рацію, але перечити не перестає. — Не кажи. А я тобі скажу. У них вже то в крові. Так!

Володько знов переконує, що й німці не завше в себе мали порядок. Були й у них заколоти і революції. Але вони вчилися, всі вчилися і тепер вони у всьому толк знають.

Переїхали Москалівку і виїхали на поля. Піски лишилися в лісках. Знов чорнозем. Зі сходу дме прудкий вітер. На полях вовтузяться люди. Орють, сіють, скородять. Ніде не видно революції. Ген на південь у соняшній далечині біліють якісь хутори. Підїжджають до Васьковець. У селі неймовірне болото. Колеса грузнуть по маточини. Конята ледь тягнуть воза. Дядько лається. Нарешті вилазять із брудних Васьковець і наближаються до Шумська. Якось дивно. Володько найбільше знає ці місця ще з тих часів, коли тут було скрізь повно люду, обозів. Тепер порожно, тіль здалека видно на головному мості греблі, стоїть німецький патруль у шоломі.

Виїхали на шлях, що йде на Кремянець і дядько зупинився. (Дальше буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КАРНЕҐІ, ПА. Тов. Січ, від. 136, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 6. грудня, в годині 1-шій пополудні, в укр. парохіяльній гали, 220 Дзєнь улиця. Обовязком є кожного члена бути приявним на цих зборах і вислухати справоздання уряду і контр. з діловадства за минулий рік. Також буде вибір уряду на наступний рік. Напоминаємо довгуючих членів, щоб по зможности на річних зборах вирівнали свої залеглости. Просимо тих молодих членів, що перейшли до старших, прийти на ці збори. Як маєте знайомих, котрі ще не належать до У. Н. С., а хотілиб вписатися, просимо привести їх на збори. Родичі, котрі ще досі не вписали своїх дітей, мають дуже добру нагоду вписати на цих зборах. У. Н. С. має три роди грамот для дітей. Уважаймо, що будучність У. Н. С. має перейти в руки нашого дітей. — Й. Сус, предс.; І. Білевич, кас.; А. Крупа, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Українське Запомогове Тов. Дністер, від. 361, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в суботу, 5-го грудня, в У. Н. Домі, 217-219 Іст 6-то вул., в Ню Йорку, точно в годині 8-мій ввечір. Приявність кожного члена є конче потрібна, бо маємо важні справи до полагодження, котрі мають бути затверджені тими зборами, щоб опісля не було нарікань, що я такої ухвали не чув і не признаю, а тому прийдіть на ці збори всі як один і в той спосіб уникнете всяких неприємностей, котрі вам будуть видавалися на наступний рік. Не приявний член буде відвічальний згідно зі статутом. — Д. Костишин,

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УКРАЇНСЬКА ЖІНКА В СУСПІЛЬНІМ ЖИТТІ.

Від самого початку людського існування жінки поклали великі заслуги біля розвою суспільности. Вони дбали, щоб суспільність була основана на найсильніших фундаментах, якими все була здорова тілом і душею молодь. А жінкам припав той найбільший обовязок виховувати молоді покоління й віддавати їх на услуги свому народові, своїй державі. Жінки стоять на сторожі народньої традиції, є насадницями національної культури. Тому саме цілий культурний світ відноситься з найбільшою пошаною до жінки, матери.

Над ріжними народами зависли нині великі політичні небезпеки, які загрожують їх існуванню, або їх державній цілості. Ми бачимо, як жіноцтво тих народів глибоко переживає ці грізні хвилі та як на полі виховання молодих поколінь старається зарадити лиху й творити таку моральну силу, яка відперлаб небезпеку.

И українська жінка не осталась позаду інших народів. Можна сказати, що з огляду на дуже тяжкі відносини, серед яких приходилося нашій жінці брати участь у суспільній роботі, українська жінка своєю пильністю і напругою перевищила жінку інших народів. Жінки інших культурних народів мають до помочі свою державу, яка дає їм моральну і матеріяльну піддержку. Українська жінка веде свою працю без нічиєї підмоги. Від часу втрати нашої державности українська жінка веде свою працю в нужді і горю, з надлюдською витревалістю аж до нині. Це завдяки їй наш нарід зберіг свою національну культуру, своє мистецтво, свою національну традицію, наші старі релігійні обряди та народні звичаї. Як матір-громадянка вона вщепила пошану в молоді покоління до всього, що своє, рідне. Так поступала українська жінка на рідних землях і так вона поступає на еміґрації.

Скільки труду українська мати мусіла вложити у свої діти, щоб тут в Америці освідомити їх бодай трохи в українськім дусі та задержати при своїй нації? В старому краю, хоч була велика нужда, то бодай серед рідного середовища не було небезпеки, що молодь втопиться в чужому морі, так як це може статися тут в Америці. Ми тут крапля в морі. Наші діти від найранньої молодости є виставлені під впливи інших культур, інших традицій. Та молодь, котра без уваги на всі ті перешкоди і небезпеки всетаки залишилася при своїй нації, завдячує це виключно своїм родичам, в першій мірі своїм матерям. На жаль, далеко більше є випадків, де українська молодь тоне в чужому морю і пропадає цілком для своєї нації; часто діється таке з дітьми свідомих родичів. Причиною цього є те, що ті родичі уникали свого рідного окруження й відтягали своїх дітей від нього. Діти, коли дорослі і покинули дім, стратили всякий звязок зі своєю нацією, який передтим вони мали тільки через родину.

Та, розвязуючи практичне це питання, треба зрозуміти, що щоб урятувати своїх дітей від заливу чужою культурою, як також щоб звязати їх тісно зі своєю нацією, треба мати їх у рядах такої народньої й патріотичної установи, якою є наш У. Н. Союз. Ціль цеї інституції є двояка: давати своїм членам економічне забезпечення, а також виховувати їх національно та заставляти їх дорожити своєю рідною мовою, традицією і культурою. Ось тим У. Н. Союз перебирає частину тих важких виховних обовязків, що лежать на жінці-матері. Через пресу У. Н. Союзу діти пізнаватимуть глибше свою націю, а через безпосередній контакт з іншими членами У. Н. Союзу вони втягаються до народньої роботи, яка знову їх далі освідомляє. Вписавши своїх дітей до У. Н. Союзу, українські родичі можуть до певної міри бути спокійні за національне виховання своїх дітей.

У. Н. Союз стає до помочі українській жінці-матері. З цеї помочі вона повинна користати, коли хоче як слід вивязатися зі своїх важних суспільних завдань. Від цього, як віднесеться до виховання нашої молоді жінка-мати, залежатиме збереження нашої традиції, як також будучність нашого громадянського, культурного й економічного життя в Америці.

Михайло Ликтей,
Ню Йорк, Н. Й.

—o—

ЩЕ ПРО ПОДІЇ В НАСТАСОВІ.

Я отримав недавно від свого сина, що живе в Настасові, пов. Тернопіль, Галичина, листа, якого уривки, з огляду на загальну цікавість, подаю до друку:

„В нашім Настасові сталася велика політична подія. Зібралася шайка комуністів, що напали на читальню „Просвіти" і дуже змасакрували кількох членів „Просвіти", а Михайла Лапчака вбили на смерть. Двапацять ножів вгородили в плечі, груди й голову. Дорогий Тату! Я більше писав би про ту кріваву подію, але дуже багато треба би писати. Зазначу тільки, що небіжчикові аж око вибили. Сусіда Семена Кураша так побили, що руку зломали на двоє; тепер бореться зі смертю; також кільканацять інших побили. Який то страх був тої ночи! Годі описати. Цілу ніч у селі ніхто не спав, така різанина була. В 43 хатах вікна повибивали. А як зачали стріляти з револьверів і ґверів, то аж сум було слухати. Так у селі виглядало як справжня революція. А свої постерункові не могли тому зарадити, то аж телефонували до Тернополя, звідки приїхав постерунок, злучений з 24 жандармів, і дуже багато тайних агентів. Аж рано арештували 17 і тепер їх судять у Тернополі. Майже пів села стягнули на постерунок, де і я був кликаний, а тепер що дня в Тернополі судові терміни, вже цілий тиждень. Що дня кличуть свідків, щоб сконтролювати, чи таксамо говорили на поліції, як перед трибуналом.

„Щодо похорону Лапчака, то з дуже великою парадою його ховали. Було 14 священиків, 12 адвокатів, 16 союзників(?— Ред.) з Тернополя, а народу з цілого повіту, зі Львова, Золочева, з околичних міст і містечок! Визначні громадяни попривозили вінки. Вінків було 30 до 40, а народу сила силенна, ані оком зглянути. Дуже гарячі промови мали адвокати і священики коло церкви і на цвинтарі. То священики говорили, що такого похорону ще ніхто в Галичині не мав і не бачив. Небіжчик осиротив жінку Анастасію; дітей не мали. Полишив великий маєток, велику пасіку, великий сад, багато доброго ґрунту і худобу".

До цього я додам, що небіжчик М. Лапчак, як мені відомо, був дуже чесний і щирозичливий громадянин та ревнивий патріот. Він перубув цілу австрійську й українську війну, був майже на всіх фронтах і прийшов до дому цілий та здоровий. Аж тепер московсько-жидівських аґентів не уйшов. Ті аґенти поприїздили з Канади й Америки. Вони тут поздавали „іспити" з Марксової доктрини і нахлепталися большевицької дурійки. Тепер, замісць виступати проти окупанта, вони мордують братів, а лях тільки сміється в кулак.

Степан Малиса,
Ню Йорк, Н. Й.

З ГОЛОСІВ ПРО СПРАВИ У. Н. СОЮЗУ

З НАГОДИ ВИБОРУ НОВИХ УРЯДНИКІВ.

В грудні будемо по відділах У. Н. Союзу давати, як то кажуть, вотум довіря старим урядникам і вибирати нових. Отсе заставляє мене забрати в цій справі голос.

Памятаймо на те, що маємо дати признання тим, що дійсно щиро, ревно й совісно працювали для добра орґанізації. А заразом маємо застановитися, хто повинен бути відділовим урядником, якщо хочемо вибирати на місце старих урядників — нових. В першу чергу урядником повинен бути такий, що дав доказ, що вміє пошанувати орґанізацію, що нею дорожить і всякими способами старається про те, щоб відділ не розбивати, а його скріпляти.

Не дивімся на те, хто нам милий. Дивімся на працю. Не це повинно заважувати, хто нам рідня, чи хто зробив нам якусь ласку, бо заважувати повинно тільки те, що хто доброго зробив для У. Н. Союзу. Всі ми знаємо, що У. Н. Союз це є така орґанізація, з якою було й буде далі тісно звязане все українське життя. Це життя мусить вічно цвисти, а щоб так було, треба, щоб і розвивався та цвив наш У. Н. Союз. А це значить, що У. Н. Союз повинен діставати щораз нових членів. А з цього далі виходить таке, що цей надається найкраще на відділового урядника, а в першу чергу на відділового секретаря, хто дав доказ, що дійсно дбає про зріст У. Н. Союзу, хто придбав йому якнайбільше нових членів. Коли мова про секретаря, то тут не треба мати на увазі, в якім порядку він веде книжки і листування та який звіт подає до „Свободи" про стан відділу. А таке повинно бути поміщене коротко хоч раз на рік.

Всі ми знаємо, як до нас підходять большевицькі аґенти і як намагаються перетягнути нас до якихось там своїх, ніби дешевих, орґанізацій чи там орденів. Тому треба стерегти нашого добра, що його ми нагромадили при У. Н. Союзі. А до цього покликані в першу чергу урядники. Вони повинні мати собі за велику честь, що в їх руки віддається добро У. Н. Союзу — нашої слави на іміґрації. І вони всюди повинні заставити як союзовців так і ввесь загал до акції в справі скріплення У. Н. Союзу.

Михайло Костів.
член 142 від. У. Н. Союзу.

У школі.

Учитель: — А тепер, Петричук, докажи мені, що земля округла.

Ученик: — Чому я? Я ніколи чогось такого не говорив!

ЯК МОСКВА НИЩИЛА УКРАЇНУ.
(Винятки з народніх пісень).

БРАНКА.

(1)

Судариня дрібні листи писала,
По ґуберням розсилала,
Кого в некрути взяти...
— — — — — — —
Сидять пани за столом, вони пють і їдять,
—
Пишуть, пишуть, радять: кого в салдати отдать.
— — — — — — —
А у вдови один син, і той пішов під аршин
І аршина не дійшов, у салдатушки пішов.
— — — — — — —
Іде мати, ридає, всю старшину збирає.
„Ой, старшино моя мила, випускайте мого сина".
Обізвався одинець, уродливий молодець:
„Не плач, мати, не ридай, карих очей не теряй.
Тоді ти заплачеш, як на муштрі побачиш,
А й у полку, у полку, у червонім колпаку,
Ще й шабелька при боку.
Як вийдемо на майдан та вдаримо в барабан".
От матері на жалість, а старшині на радість.
Пішла мати плачучи, а старшині радощі.
А чиї же то лани позасівали пани?
А то того одинця, вродливого молодця.

ВДОВИН СИН

Через сад зелений доріжка лежала,
Тудиж наша сударння некрут виряжала.
Написали, найменували вдовиного сина:
„Хорош, хорош удовин син на воронім коні!"
На воронім коні грає в голубім жупані:
„Вийди, вийди, дівчинонько, вийди, моя пані!"
Ой, не вийшла дівчина, вийшла стара мати:
„Скажи мені, мій синочку, де тебе шукати?"
„Шукай мене, моя мати, в степу при дорозі,
В степу при дорозі, на лютім морозі.
Там будемо, стара мати, зиму зимувати,
Своєю кровю горячою море доповняти,
Своїми жовтими кістками мости помощати,
Своїм чубом кучерявим степи устеляти!"
Іде за ним стара мати і слізно ридає,
Вона своїх близьких сусід сильно проклинає:
„Бодай же ви, сусідоньки, всі разом пропали,
Як ви свою тайну знали, да мні не сказали;
А сказали вже тоді, як руки звязали!"
Повязавши білі руки, везуть до Прилуки,
А з Прилуки до Полтави до вічної присяги.
„Присяг царю, присяг Богу, одрікся від роду.
Прощай, сину, мій голубе, не думай до дому!"

М. Чутро
в балеті, виставлюванім в опері „Мазепа".

ПРОВІД О. У. Н. В СПРАВІ ЧОРНОМОРСЬКОЇ СІЧИ І О. Д. В. У.

Провід Організації Українських Націоналістів надіслав до редакції „Свободи" листа з проханням передрукувати нижче подані комунікати тому, що „Свобода" подала у своїм часі про злуку О.Д.В.У. з Орґанізацією Чорноморських Січей, як теж проголошує комунікати Обєднання про висилку грошей на визвольну боротьбу.

Надіслані комунікати звучать:

I.

КОМУНІКАТ

До відома всім націоналістичним орґанізаціям в Европі, Злучених Державах Америки, Канади, Арґентини, Бразилії і Далекого Сходу.

1. Актом з дня 20-го квітня 1935. р. переведено злиття Орґанізації Чорноморської Січи й Орґанізації Державного Відродження України в одно орґанізоване тіло в Злучених Держав Америки.

2. Головна Команда Орґанізації Чорноморської Січи, а) порушила без відома й згоди Проводу О. У. Н. цей акт, керуючися недопускальним партикуляризмом, підсиченим особистими амбіціями; б) не признала інтервенції уповноважненого ПУН-у п. Ляховича й застосовуючи крайно демаґоґічні методи, важилася на випади проти нього й членів Центральної Управи О.Д.В.У. на сторінках „Січового Клича", чим нанесла шкоду орґанізованому рухові в Злучених Державах; в) не виконала даних їй Референтурою Звязку доручень.

3. Ці протиорґанізаційні вчинки Головної Команди Орґанізації Чорноморської Січи дають притоку Референтурі Звязку ПУН-у вважати акт з дня 20-го квітня недійсним з усіми з цього випливаючими орґанізаційними санкціями й то до часу, поки Орґанізація Чорноморської Січи не увійде на цей шлях, що його визначує доцільність і добро орґанізованого руху в Злучених Державах Америки.

Постій, дня 25. жовтня 1936 р.

Від Проводу Орґанізації Українських Націоналістів за Референтуру Звязку:

М. І. Пригода.

II.

КОМУНІКАТ.

Орґан Гол. К-ди О.Ч.С. „Січовий Клич" помістив кілька статей, що в них підноситься — у звязку з варшавським процесом — заміт проти Центральної Управи О.Д.В.У. й зокрема проти „Обєднання Українських Орґанізацій в Америці" в справі $2,000.

З уваги на те, що в тих статтях є навіть твердження, начебто ця сума не була переслана, стверджуємо ось що:

Сума у висоті 2,000 дол., переслана в серпні м. р., була правильно отримана Фінансовою Референтурою ПУН і нею розподілена відповідно до орґанізаційних потреб.

Постій, 5. листопаду 1936 р.

Від Проводу Орґанізації Українських Націоналістів, Фінансова Референтура.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 29. листопаду померла у 40-вім році життя АННА САРМАТЮК, членица братства св. Николая, відділ 369 У. Н. Союзу в Палмертон, Па.

Покійна роджена в селі Шили, повіт Збараж. Полишила мужа і четверо дітей. В. І. П.

М. Куба, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

МАГАНОЙ СИТІ, ПА.

На Рідну Школу й інвалідів.

Комітет Листопадового Свята переслав $20 з призначенням по $10 на Рідну Школу й інвалідів у старім краю.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

На інвалідів.

Братство св. Василія, від. 168 У. Н. Союзу, ухвалило на своїх місячних зборах 8. листопаду асиґнувати з товариської каси $10 на інвалідів та вислати ту жертву через Обеднання на призначену ціль.

Микола Пащин, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

На політичних вязнів.

На гостині, яку влаштували члени тов. Зап. Січ, від. 155 У. Н. Союзу, в день свого патрона св. Михайла, зібрано на політичних вязнів $4.70 та вислано ту жертву через Обеднання.

П. Щуцький.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

На інвалідів.

Український Демокр. Жіночий Клюб ухвалив призначити $5 на інвалідів та вислати ті гроші через Обеднання.

За уряд: **Марія Маслій**, предс.; **Параня Чижик**, секр.; **Анна Петрів**, кас.

ВЕСТБУРІ, Н. Й.

На інвалідів.

Члени тов. ім. Тараса Шевченка, від. 267 У. Н. Союзу, влаштували вечерок у домі гром. К. Дідуха. В часі забави промовляли Д. Кишенюк, предсідник, та Т. Агрест, секретар, підчеркуючи потребу помочі нашим українським інвалідам. Опісля наступила збірка, яка принесла $6.75, і ту жертву вислано через Обеднання на інвалідів. Жертвували: Д. Кишенюк і О. Гладкий по $1; Т. Хомик, І. Кіценюк, О. Петришин і К. Дідух по 50 ц.; по 25 ц.: Н. Хомик, Т. Яриш, В. Мапіборський, М. Гарасимишин, Л. Янчак, Т. Агрест, С. Супик, Н. Гавриш, Т. Каплун і пані Гавриш. Дрібними датками прийшло 25 ц.

О. Гладкий.

На невідповідному місці.

Куришмалюки стали битися на вулиці. Вкінці Куришмалюк каже:

— Чому поправді, Ірко, бємося на вулиці? Навіщо маємо хату?

Дуже підозріле.

Кружляка дійсно виключили з протиалькогольного товариства?

— Так, не мали до нього довіря. Він при своєму сцизорику мав коркотяг!

— Я чув, що пані на сорок пятому році життя почали вчитися грати на фортепяні. А не мали пані трудноощів?

— О так, із усіма сусідами.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

С. С. ШІКАҐО, ІЛЛ.

Свято нашої державности.

Дня 8. листопаду відсвятковано у нашій громаді Свято Першого Листопаду. Свято відкрив о. д-р Ковальський. Опісля був виступ хорів, парохіяльного і шкільних дітей, під проводом п. Яґели. Декламації виголосили шкільні діти: Максимюк, Гайнюк і Крупяник. Дует в супроводі фортепяна відспівали панни М. Марко і Юлія Трусяк. Потім наступили декламації п. Савчука і сольо п. А. Юрченка.

Святочну промову виголосив голова молодих українських націоналістів, п. Іван Когут. До збірки на народні ціли промовляв місцевий парох о. д-р Ковальний. Збіркою занялися панни Юрчак і Демко. Після збірки парохіяльний хор відспівав чотири пісні. Тут співали і співаки з Норт Сайд, разом з їх дириґентом п. Семеном Чубою. Честь їм за це, що не жаліли труду і прийшли до нашої громади і тим причинилися до того, що свято відбулося величаво. Слід згадати тут і за пана Яґелу, що підготовив і уложив гарну програму свята.

Збірка принесла $69.77. Розходу було $12.25. Осталося $57.52.

Жертву зложили: Союз Українок, від. 36, $10; по $2: А. Олешко, М. Гірняк і С. Брудний; по $1: о. кан. Сіменович, о. д-р Ковальський, д-р В. Сіменович, М. Юрчак, С. Ковальський, С. Ментус, В. Саган, А. Гричук, К. Пейда, І. Віщук, пані Анна Мазурик, С. Юрчак, І. Куропас, пані Катерина Щербата, Н. Гуменюк, А. Максимюк, М. Кукура, А. Крупяник, П. Куленяк, І. Когут, А. Трусяк, М. Кіт, Д. Ґенсьорський, І. Чайка, А. Фоця, Параска Мрака, П. Жовнірчак, І. Побуцький, К. Пирович, Емілія Ковалик, В. Савчин І. Ларсон, Д. Кошиль, Г. Абрамик, пані К. Яремцьо, В. Демко, Е. Рибак, В. Ґула, Г. Марко і пані Марія Шумовська; по 50 ц.: Б. Шостак, А. Береза, С. Троць; решту дрібними датками і за кокардки.

Зібрані гроші розділено за згодою комітету на чотири рівні части, то є на інвалідів, визвольну акцію, політичних вязнів і Рідну Школу. Вислано їх до краю через Обеднання.

Іван Побуцький.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МАЙНЕРСВІЛ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 78, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 6. грудня, в гали церковній. Кожний член має прийти на збори і вирівнати свой довг, що довгують до братської каси. Котрі члени не сповнять цього обовязку, удбуть суспендовані. Річні збори відбудуться 1-го січня 1937 р. Буде братська Сл. Божа, а по Сл. Божій і по Панахиді за померших членів відбудуться збори. Контрольна комісія здасть звіт з цілого року з приходів і розходів, а потім буде вибір уряду на 1937 рік. — Ф. Стеців, пр.; Антін Бончак, кас.; Андрій Бончак, ін. секр.

ПОРТЛЕНД, ОРЕҐОН. Тов. ім. Ів. Франка, від. 92, повідомляє, що річні збори відбудуться в неділю, 6-го грудня, в годині 2-гій пополудні, з домі Луки Конського, 1730 Норт Чорч ул. Є Важні справи до полагодження і вибір уряду на 1937 рік. Не приявний член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — Олександер Федюк, предс.; Гавриїл Пелех, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 259, повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 6. грудня, в годині 2-гій пополудні, в ґали парохіяльній, 4450 Савт Павліна вул. Просимо всіх членів прийти на ті збори, бо маємо дуже важні справи до полагодження. — Андрій Фоца, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Щрія, від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться дня 6-го грудня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній при Оклей і Райс ул. Просимо членів прийти на збори, бо буде справоздання за 1936 рік і вибір уряду. Не приявні на зборах члени заплатять 1 дол. кари, а урядник 2 дол. Котрі члени ще не мають своїх дітей уписаних до У. Н. Союзу, то просимо, щоб їх вписали на річних зборах. — Петро Сачавський, предс.; Мих. Семків, кас.; Василь Пилипів, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

У гостинниці.

Гість (до вейтера): — Ну, знаєте, дивна ваша гостинниця. Замовляю вепрову печеню — вже нема, хочу телячого котлета — вже нема, хочу риби — самособою, також нема.. Дайте мені мій плащ, хай собі піду!

Вейтер (розглядається): На жаль, плаща вже також нема!

Музикальні.

Піяніст (після того, як його довго просили): Ну про мене! Коли вже так дуже хочете почути як я граю! Щож маю заграти?

Господар дому: Щонебудь. Ми хочемо лише позлостити наших сусідів!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Алентавн, Па. — Через помилку пропущено в досисі з Алентавну під заг. „Нова Окружна Управа ОДВУ", що головою вибраний: Олекса Мандрига.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

(63)

Крок за кроком зближалися вязні до замку людей-леопардів, наступріч своїй смерті. Тарзан мовчав, бо не знав, як потішити свого білого товариша та додати йому надії. Йому було надзвичайно жалко цього молодого хлопця і він був би радо вмер двічі, щоб тільки його врятувати. Хвилями огортала його досада, що ці дикуни вийдуть переможцями.

Та всетаки він був іще живий. Він бистро розглядався довкруги та вичікував якоїсь найменшої нагоди, щоб іще раз змірятись у боротьбі з дикунами. Те саме робив Кид, який був готов скористати з першої неуваги чорних і дати ногам знати в нетрі. Досі він вірив у своє велике щастя, а тепер видно щастя його опустило.

Тимчасом Олд Таймер зліз з дерева і по хвилі надуми почав іти в тому напрямку, куди зникли дикуни враз з двома вязнями. Але по кількох годинах мандрівки він утратив сліди й крутився без цілі по нетрах. Гадка про Кида не сходила йому з ума ні на хвилю. Розпукою наповнилося його серце, що він не може йому нічим помогти.

Тимчасом Орандо враз з малвою були щасливіші в досліді шляху, по якому пішли вязні. Вирісши в нетрах, вони мали далеко більшу вправу в цьому ніж Олд Таймер, який звик відшукувати свої шляхи на мапі, або питаючись поліцая. Орандо був практичний. Він знав, що всіх людей-леопардів він не поборе. Та він конче хотів ствердити місце побуту Тарзана.